

DOI: 10.31866/2617-7943.2.2.2019.188464

УДК 712+728.82]:719-043.96(477.83)

**СУЧАСНІ ПРАКТИКИ РЕВІТАЛІЗАЦІЇ ПАМ'ЯТОК
ПАЛАЦОВО-ПАРКОВОЇ АРХІТЕКТУРИ
(НА ПРИКЛАДІ ПАЛАЦУ ЛЯНЦКОРОНСЬКИХ-УРБАНСЬКИХ
XIX – ПОЧ. XX СТ. В С. ТАРТАКІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ.)****Олена Жукова***Кандидат історичних наук, доцент; e-mail: 28helen82@gmail.com; ORCID: 0000-0002-5932-1461**Науково-методичний центр розвитку музеєзнавства і пам'яткознавства ХГУ «НУА», Харків, Україна***Анотація**

Мета статті: дослідити особливості ревіталізації пам'яток палацово-паркової архітектури в сучасній Україні на прикладі палацово-паркового комплексу Потоцьких-Лянцкоронських-Урбанських XVIII – поч. XX ст. з типовим для пам'яток цього виду станом збереженості та використання. **Методи дослідження** базуються на використанні загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема методи емпіричного дослідження (спостереження та порівняння, опитування), методи теоретичного дослідження (аналіз і синтез, дедукція та індукція). А також моніторинг (спеціальний метод дослідження). **Наукова новизна дослідження** полягає в тому, що не лише виокремлені особливості ревіталізації для зруйнованих палаців шляхом перетворення на культурний простір та діючий об'єкт туристичного показу, а й встановлені умови, за яких поруйновані історико-архітектурні об'єкти підлягають процесам ревіталізації. **Висновки.** Ревіталізація занедбаних палацово-паркових комплексів з низьким рівнем збереженості архітектурних пам'яток (післяпожежний стан) можлива шляхом соціалізації простору, розробки елементів інфраструктури, благоустрою території, забезпечення екскурсійного відвідування об'єкту, що забезпечує актуалізацію об'єкта спадщини.

Ключові слова: ревіталізація; пам'ятки палацово-паркової архітектури; соціалізація простору; музеєфікація; використання пам'яток

105

Актуальність теми дослідження

Практика використання пам'яток палацово-паркової архітектури з забезпеченням реалізації функцій об'єктів культурної спадщини – значна проблема в сучасній пам'яткоохоронній системі України. Аналіз технічного стану, комплексної збереженості, інтеграції в культурне життя соціуму пам'яток цього виду свідчить, що виготовлення облікової документації з занесенням об'єктів до Державного реєстру нерухомих пам'яток України не забезпечують їх повноцінного збереження. Потрібні інші підходи, які б актуалізували пам'ятки в сучасному суспільстві, інтегрували їх до культурного життя, надавали функцій, пов'язаних з використанням

елементів історико-культурної цінності. В світовому просторі таким засобом стала ревіталізація (термін, який використовується в науково-практичній діяльності для позначення процесів відтворення, поживлення і відновлення історичного простору).

Актуальність дослідження практик ревіталізації посилюється новизною подібних процесів в Україні. З урахуванням кількості поруйнованих пам'яток палацово-паркової архітектури й проблемою їх подальшого існування, виокремлення особливостей їх ревіталізації набуває особливої необхідності. Встановлення умов, при яких відбувається поживлення і відновлення історичного простору, його актуалізація, що є основою забезпечення подальшого збереження – дозволить реалізувати досвід в інших областях України, що мають подібні проблеми. Наприклад, в Харківській області з-поміж 12 історичних садіб – лише одна (Пархомівський палац І. Подгорічани) має використання, що забезпечує її збереження. Інші 11 об'єктів знаходяться в занедбаному та напівзруйнованому стані (Жукова, 2009).

Аналіз досліджень і публікацій

Більшість праць, присвячених пам'яткам палацово-паркової архітектури розкривають історичні аспекти їх формування (Михайлишин, 2002; Шевченко, 2003), визначають їхню роль у середовищі (Родічкін & Родічкіна, 2009; Томілович, 2011).

З урахуванням потреби вирішення питань сучасного ефективного використання об'єктів культурної спадщини з'являються дослідження, що висвітлюють теоретичні підходи застосування методів ревіталізації (Полутренко, 2014; Гарнік, 2007).

Оскільки пам'яткознавство в області використання пам'яток завжди спирається на існуючий досвід, слід зазначити появу досліджень практик ревіталізації різновидових пам'яток (Рибчинський, 2016; Гріффен & Титова, 2015; Нечитайло, 2019). Але, практики ревіталізації поруйнованих пам'яток палацово-паркової архітектури до уваги дослідників поки не потрапляли.

Таким чином, мета статті – дослідивши досвід ревіталізації пам'ятки палацово-паркової архітектури XVIII – поч. XX ст. в с. Тартаків Львівської обл., виокремити умови, за яких занедбані комплекси з низьким рівнем збереженості архітектурних пам'яток (післяпожежний стан) підлягають процесам ревіталізації як розкриття нових можливостей без змін старих форм.

Виклад основного матеріалу

Аналіз технічного стану, комплексної збереженості пам'яток палацово-паркової архітектури в Україні (Проект «Українські архітектурні пам'ятки. Спадщина», 2019) свідчить, що без відповідного використання, інтеграції в культурне, економічне життя сучасного соціуму пам'ятки палацово-паркової архітектури приречені на остаточне руйнування.

Одним з методів, що забезпечує актуалізацію пам'ятки в сучасному суспільстві, інтеграцію її до культурного життя, надання нових функцій зі збереженням існуючої історико-культурної цінності є ревіталізація (Блейклі, 2002).

Подібні процеси є досить новими в Україні, і законодавство поки що не відрегулювало на ревіталізації об'єктів культурної спадщини. Але, дослідження сучасних практик свідчить про запровадження новітніх трендів і в сферу використання об'єктів спадщини в Україні (Полутренко, 2014). Одним з успішних досвідів став так званий «Тартаківський прецедент» – практика інтеграції палацово-паркового комплексу Потоцьких-Лянцкоронських-Урбанських XVIII – поч. XX ст. в соціокультурне життя громади с. Тартаків Львівської обл. (Пузич, 2019).

Комплекс – типова пам'ятка, що має характерні для палацово-паркових комплексів в Україні проблеми збереженості та використання:

- віддаленість від великих населених пунктів. Свого часу замські палацово-паркові комплекси зводилися в центрі магнатських земель володінь. На сьогодні – це, переважно, сільська місцевість;
- розташування на околиці населеного пункту, що впливає на якість під'їзних доріг, наявність електромереж та інженерних комунікацій;
- пристосування під утилітарні потреби за радянських часів з нівелюванням елементів архітектурно-художньою цінності пам'яток. У випадку з Тартаківським палацом – розташування сільської середньої школи з пристосуванням до виконання нових освітніх функцій;
- жорстка експлуатація при відсутності реноваційних робіт, що в підсумку призводить до руйнації палацових споруд;
- післяпожежний стан, що призводить до повільної руйнації пам'яток палацової архітектури. Ця проблема характерна для України загалом, що підтверджують наявні приклади: палац Сангушків в Ізяславі (Хмельницька обл.), палац Шидловських в Старому Мерчику (Харківська обл.), палац Курисів в Петрівці (Одеська обл.), палац Терещинків в Денішах (Житомирська обл.), палац Собанських в Ободівці (Вінницька обл.) та інші (Родічкін, 2009);
- виключеність з сучасного соціокультурного життя;
- унеможливлення сучасного утилітарного пристосування без реставраційно-відновлювальних робіт.

З іншого боку, палацово-парковий комплекс Потоцьких-Лянцкоронських-Урбанських XVIII – поч. XX ст. має досить високі показники історико-культурної цінності та архітектурно-художньої якості. Комплекс, що містить різночасові за виникненням палац, флігель, мури та парк, вирізняється високою збереженістю історичного вигляду (станом на поч. XX ст.) та об'ємно-планувальної структури.

Центральним об'єктом є палац Лянцкоронських-Урбанських, збудований у неobarоковому стилі в 1892–1899 рр. на місці колишнього оборонного двору Потоцьких.

Палац цегляний, двоповерховий, має складну конфігурацію в плані. Центральна частина головного фасаду акцентована ризалітом з балконом і ліпниною. Перший поверх оброблений під руст, другий має відкриту цегляну кладку, його кути оформлені оштукатуреними пілястрами. На відкритій цегляній кладці верхніх поверхів виразно виділяється ліпний декор наличників і завершальний фриз. Мансардовий дах з овальним вікном – люкарною опирається на невисокий, простої форми аттик. По осі головного входу над дверима II поверху – картуш з гербом та ліпними прикрасами (Жариков, 1985, с. 206).

Західний флігель фланкує триярусна, квадратна в плані, зі зрізаними кутами башта, завершена необароковою главою з люкарнами. Башта декорована ліпниною, по кутах – маскаронами.

Не менш цікавими об'єктами показу є елементи оздоблення XIX ст. на фасадах палацу – картуш з родовим гербом Лянцкоронських Задора, виконаний із пісковика, ліпний декор обрамлення вікон, маскарони над вікнами ризоліту, пілястри коринфського ордера, складні карнизи, картуші з лев'ячими маскаронами на зрізаних бічних гранях вежі.

В інтер'єрах збереглися кандельовані пілястри, фестони у вигляді в'язки троянд, картуші з орнаментом, квіти лотоса, листя пальмети, волюти. У палаці було багато металевих та кованих елементів, підлога мощена плиткою виробництва фабрики кахлевих печей Івана Левинського у Львові.

З півдня до палацу примикає зведений одночасно з ним одноповерховий, Г-подібний в плані службовий корпус. Його фасади оформлені рустованими пілястрами і тричетвертними колонами.

Палац з одноповерховими службовими будівлями утворює прямокутний двір. Палацова будівля розташована в великому парку, закладеному ще в XVIII ст. в маєтку Потоцьких. На сьогодні парк зберіг планувальну структуру станом на поч. XX ст. Парк площею 7,6 га має статус пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення та підпорядковується Тартаківській сільській раді. Навколо парку зберігся високий мурований паркан з в'їзною парковою брамою.

Пожежа 1996 р. повністю зруйнувала дах та перекриття палацу, залишивши стіни, елементи архітектурного оздоблення й підвальні приміщення. Середня школа була перенесена в сучасну будівлю, палац стоїть пустою, поступово руйнуючись.

З метою розв'язання проблем збереження пам'ятки, її актуалізації та сучасного використання, було започатковано процес її ревіталізації, що передбачає впорядкування території в об'ємі, що не перебільшує волонтерські спроможності, та впровадження методів актуалізації об'єкта культурної спадщини. В сукупності реалізація цих напрямків дає можливість відчинити об'єкт для відвідувачів та забезпечити його соціокультурне функціонування.

До реалізації заходів з ревіталізації були долучені різні учасники: благодійні фонди; Львівська ОДА, Сокальська РДА, Тартаківська СР; реставраційне підприємство, що має сертифікати на роботу з об'єктами класу складності ССЗ; місцеві жителі; волонтери.

З метою промоції пам'ятки та привернення уваги до можливостей ревіталізації Тартаківського палацово-паркового комплексу БФ «Софос» та БФ «Спадщина. UA» за підтримки Українського культурного фонду в період 27.07 – 3.08.2019 р. реалізували проект «Освітньо-культурний табір-резиденція «Тартаків&Тартак»».

Табір-резиденція організовувався як волонтерський проект, який не лише виконав поставлені завдання, а й став унікальним прецедентом:

- об'єднав навколо розв'язання проблеми Тартаківського палацу 50 фахівців зі сфери культурної спадщини задля вироблення спільних ідей щодо ревіталізації пам'ятки;
- привернув увагу місцевих жителів до проблеми культурної спадщини та перспектив її збереження;

- став поштовхом для громади у творенні туристичного продукту навколо власної спадщини;
- перетворив занедбані руїни на об'єкт туристичного показу, убезпечивши перебування відвідувачів на території та залучивши елементи «м'якої» музеєфікації;
- привернув увагу місцевої влади, ЗМІ, туристичної сфери до відродження Тартаківського палацу;
- реалізував освітньо-лекційний інтенсив для жителів села з сучасних трендів в ревіталізації культурної спадщини;
- активізував місцеву молодь до організації екскурсійного обслуговування території пам'ятки.

Головний результат волонтерського проекту – імпульс залучення громади до ревіталізації об'єкта культурної спадщини. Завдяки фахівцям БФ «Спадщина.UA/Heritage.UA» та місцевій громаді, занедбана пам'ятка перетворилась на цікавий туристичний об'єкт, що пропонує набір різноманітних активностей для відвідувачів: екскурсії територією палацу та парку, благодійні ярмарки, дозвілля для дітей, тематичні гостини до панів Урбанських, виставки місцевих митців, частування зі смаколиками, фотозони, збут продуктів локального виробництва, музичні концерти. Як результат – на туристичній мапі України з'явився ще один об'єкт відвідування з набором супутніх послуг.

Висновки

Досліджуючи досвід ревіталізації пам'яток палацово-паркової архітектури на прикладі палацово-паркового комплексу XVIII – поч. XX ст. в с. Тартаків Львівської області з типовим для пам'яток цього виду станом збереженості та використання, можна дійти висновку, що ревіталізація занедбаних палацово-паркових комплексів з низьким рівнем збереженості архітектурних пам'яток (післяпожежний стан) можлива шляхом соціалізації простору, розробки елементів інфраструктури, благоустрою території, убезпечення екскурсійного відвідування об'єкту, що забезпечує актуалізацію об'єкта спадщини.

Ревіталізація не змінює історичні форми об'єкту, вона творить навколо об'єктів культурний простір, що набуває ознак туристичного продукту (Кутузов, б.г.). Це може бути громадський простір, інфоцентр, краєзнавчий музей, сувенірна крамниця, кав'ярня, місце для збуту продуктів локального виробництва під власним брендом тощо. Сам об'єкт виконує функцію генератора змін, соціальних ініціатив та місцевих доходів.

Сучасний соціальний ринок створив нову генерацію культурних менеджерів, що виступають операторами ревіталізації та сприяють створенню довкола їхніх об'єктів спадщини туристичних продуктів.

Успішні практики ревіталізації можливі за умов співпраці громадських організацій, експертного середовища, місцевої влади та громади, що отримує певний імпульс задля реалізації проекту «м'якої» музеєфікації. Об'єднання цих чинників на території малих громад здатне не лише дати поштовх відродження занедбаних палацово-паркових комплексів, а й залучити громаду до актуалізації, ревіталізації власної культурної спадщини.

Список посилань

- Блейклі, Е.Д. (2002). *Планування місцевого економічного розвитку: теорія і практика*. Львів: Літопис.
- Гарнік, Т. (2007). *Охорона, регенерація, та використання архітектурного потенціалу в контексті розвитку історичного регіону (на прикладі Черкаської області)*. (Дисертація кандидата архітектури). Харківський державний технічний університет будівництва та архітектури, Харків.
- Гріффен, Л., & Титова, О. (2015). Використання об'єктів культурної спадщини. *Сіверщина в історії України*, 8, 6-9.
- Жариков, Н.Л. (Ред.). (1985). *Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР* (Т. 3, с. 206). Київ: Будівельник.
- Жукова, О.В. (2009). *Палаци та старовинні садиби. Харківщина, Полтавщина, Сумщина*. Харків: SI-print.
- Кутузов, М. (б.г.). Мировой опыт охраны памятников истории и культуры: чему есть смысл научиться. Взято из <http://euimedia.com/ru/menu/aktualii-1/sviatovy-dosvied-akhovu-pomnikau-ghistoryi-i-kul-tury-chamu-iosts-sens-pavuchytstva>.
- Михайлишин, О.Л. (2002). Містобудівні особливості локалізації палацово-паркових ансамблів Волині у другій половині XVIII – першій половині XIX століття. *Архітектурна спадщина України. Традиції та новаторство у містобудуванні України*, 5, 247-269.
- Нечитайло, П. (2019). Досвід дослідження та музеєфікації турецької кав'ярні на площі Польський ринок у Кам'янці-Подільському. В *Збереження та ревіталізація архітектурних пам'яток. Сучасні рішення, Матеріали Міжнародної наукової конференції "Досвід ревіталізації і промоції історико-культурної спадщини"*. Луцьк: Надстир'я.
- Полутренко, У.Б. (2014). Ревіталізація палацово-паркових комплексів як один із методів збереження пам'яток архітектури. В *Научные исследования и их практическое применение. Современное состояние и пути развития, Материалы Международной научно-практической интернет-конференции Scientific World*. Взято з <https://www.sworld.com.ua/konfer36/552.pdf>.
- Проект "Українські архітектурні пам'ятки. Спадщина". (2019). Взято з <https://m-a-d-m-a-x.livejournal.com>.
- Пузич, Л. (2019). Неймовірне перевтілення Тартаківського палацу. Взято з <https://golosznadbugu.com/kultura/neymovirne-perevitlennia-tartakivs-koho-palatsu.html>.
- Рибчинський, О.В. (2016). Місцева громада та збереження спадщини в контексті ревіталізації ринкових площ історичних міст України. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, 42, 120-126.
- Родічкін, І.Д., & Родічкіна, О.І. (2009). *Старовинні маєтки України*. Київ: Мистецтво.
- Синицын, В. (2013). Европейский опыт витализации объектов культурного наследия. *Мир искусств: Вестник Международного института антиквариата*, 4, 40-47.
- Томілович, Л. (2011). *Історичні садиби Вінницької області*. Чернігів: Деснянська правда.
- Шевченко, Л.С. (2003). *Палацово-паркові ансамблі Полтавщини XVIII-XIX століть*. (Дисертація кандидата архітектури). Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, Київ.

References

- Blakely, E.J. (2002). *Planuvannia mistsevoho ekonomichnoho rozvytku: teoriia i praktyka [Local economic development planning: theory and practice]*. Lviv: Litopys [in Ukrainian].
- Harnik, T. (2007). *Okhorona, reheneratsiia, ta vykorystannia arkhitekturnoho potentsialu v konteksti rozvytku istorychnoho rehionu (na prykladi Cherkaskoi oblasti) [Protection, regeneration, and utilization of architectural potential in the context of the development of the historical region (for example, Cherkasy region)]*. (PhD Dissertation). Kharkivskiy derzhavnyi tekhnichnyi universytet budivnytstva ta arkhitektury, Kharkiv [in Ukrainian].
- Hriffen, L., & Tytova, O. (2015). Vykorystannia ob'ektiv kulturnoi spadshchyny [Use of cultural heritage objects]. *Sivershchyna v istorii Ukrainy*, 8, 6-9 [in Ukrainian].
- Kutuzov, M. (n.d.). Mirovoi opyt okhrany pamiatnikov istorii i kultury: chemu est smysl nauchitsia [World experience in the protection of historical and cultural monuments: what is the point of learning]. Retrieved from <http://euimedia.com/ru/menu/aktualii-1/sviatovy-dosvied-akhovy-pomnikau-ghistoryi-i-kul-tury-chamu-iosts-sens-pavuchytsta> [in Russian].
- Mykhailyshyn, O.L. (2002). Mistobudivni osoblyvosti lokalizatsii palatsovo-parkovykh ansambliv Volyni u druii polovyni XVIII – pershii polovyni XIX stolittia [Town-planning features of localization of the Volyn palace and park ensembles in the second half of the XVIII – the first half of the XIX century]. *Arkhitekturna spadshchyna Ukrainy. Tradytsii ta novatorstvo u mistobuduvanni Ukrainy*, 5, 247-269 [in Ukrainian].
- Nechytailo, P. (2019). Dosvid doslidzhennia ta muzeifikatsii turetskoi kaviarni na ploschi Polskiyi rynek u Kamianski-Podilskomu [Experience of research and museumification of turkish coffeehouse on the Polskiyi Rynek (Polish market) in Kamyanets-Podilskiyi]. In *Preservation and revitalization of architectural monuments. Modern decisions. Collection of articles of the International scientific conference "Experience of revitalization and promotion of historical and cultural heritage"* (pp. 103-108). Lutsk: Nadstyria.
- Polutrenko, U.B. (2014). Revitalizatsiia palatsovo-parkovykh kompleksiv yak odyin iz metodiv zberezhennia pam'iatok arkhitektury [Revitalization of palace and park complexes as one method of preserving architectural monuments]. In *Nauchnye issledovaniia i ikh prakticheskoe primenenie. Sovremennoe sostoiianie i puti razvitiia, Proceedings of the International Scientific and Practical Internet-Conference Scientific World*. Retrieved from <https://www.sworld.com.ua/konfer36/552.pdf> [in Ukrainian].
- Proekt "Ukrainski arkhitekturni pamiatky. Spadshchyna" [Project "Ukrainian architectural monuments. Heritage"] (2019). Retrieved from <https://m-a-d-m-a-x.livejournal.com> [in Ukrainian].
- Puzych, L. (2019). Neimovirne perevtilennia Tartakivskoho palatsu [Incredible reincarnation of the Tartak Palace]. Retrieved from <https://golosznadbugu.com/kultura/neymovirne-perevtilennia-tartakivs-koho-palatsu.html> [in Ukrainian].
- Rodichkin, I.D., & Rodichkina, O.I. (2009). *Starovynni maietky Ukrainy [Starovynni maietky Ukrainy]*. Kyiv: Mysterstvo [in Ukrainian].
- Rybchynskiy, O.V. (2016). Mistseva hromada ta zberezhennia spadshchyny v konteksti revitalizatsii rynkovykh plosch istorychnykh mist Ukrainy [Local community and heritage preservation in the context of market revitalization of historic cities of Ukraine]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia*, 42, 120-126. [in Ukrainian].

- Shevchenko, L.S. (2003). *Palatovo-parkovi ansamblі Poltavshchyny XVIII-XIX stolit [Palace and park ensembles of Poltava region of the XVIII-XIX centuries]*. (PhD Dissertation). Natsionalna akademiia obrazotvorchoho mystetstva i arkhitektury, Kyiv [in Ukrainian].
- Sinitcyn, V. (2013). Evropeiskii opyt vitalizatsii obektov kulturnogo naslediia [European experience in the vitalization of cultural heritage sites]. *Mir iskusstv: Vestnik Mezhdunarodnogo instituta antikvariata*, 4, 40-47 [in Russian].
- Tomilovych, L. (2011). *Istorychni sadyby Vinnytskoi oblasti [Historical estates of Vinnytsia region]*. Chernihiv: Desnianska pravda [in Ukrainian].
- Zharikov, N.L. (Ed.). (1985). *Pamiatniki gradostroitelstva i arkhitektury Ukrainskoi SSR [Monuments of urban planning and architecture of the Ukrainian SSR]* (Vol. 3, p. 206). Kyiv: Budivelnik [in Russian].
- Zhukova, O.V. (2009). *Palatsy ta starovynni sadyby. Kharkivshchyna, Poltavshchyna, Sumshchyna [Palaces and ancient estates. Kharkiv, Poltava, Sumy]*. Kharkiv: SI-print [in Ukrainian].

MODERN PRACTICES OF REVITALIZING MONUMENTS OF THE PALACE AND PARK ARCHITECTURE (ON THE EXAMPLE OF THE LIANTSKORONSKIS-URBANSKIS' PALACE IN XIX – THE BEGINNING OF XX CENTURIES IN TARTAKOV OF LVIV REGION)

Olena Zhukova

PhD in Historical Sciences, Associate Professor;

e-mail: 28helen82@gmail.com; ORCID: 0000-0002-5932-1461

Museology and Monument Studies of Kharkiv Humanities University "People's Ukrainian Academy",
Kharkiv, Ukraine

Abstract

The aim of the article is to investigate the peculiarities of the revitalization of the monuments of palace and park architecture in modern Ukraine on the example of the palace and park complex of Potocki-Liantsokoronski-Urbanski XVIII – XX centuries with the state of conservation and use typical for the monuments of this species. **The methodology** of the work is based on the use of general scientific and special methods, in particular methods of empirical research (observation and comparison, survey), methods of theoretical research (analysis and synthesis, deduction and induction) and also monitoring (special research method). **The scientific novelty** of the study lies in the fact that not only the features of revitalization are highlighted for the destroyed palaces by turning into a cultural space and an active object of a tourist show, but also the conditions are established under which the destroyed historical and architectural objects are subject to revitalization processes. **Conclusions.** Revitalization of neglected palace and park complexes with low level of preservation of architectural monuments (post-fire condition) is possible by socialization of space, development of infrastructure elements, improvement of the territory, ensuring excursion visit to the object, which provides updating of the heritage object.

Keywords: revitalization; monuments of palace and park architecture; socialization of space; use of monuments

СОВРЕМЕННЫЕ ПРАКТИКИ РЕВИТАЛИЗАЦИИ ПАМЯТНИКОВ ДВОРЦОВО-ПАРКОВОЙ АРХИТЕКТУРЫ (НА ПРИМЕРЕ ДВОРЦА ЛЯНЦКОРОНСКИХ-УРБАНСКИХ XIX – НАЧ. XX ВВ. В С. ТАРТАКОВ ЛЬВОВСКОЙ ОБЛАСТИ)

Елена Жукова

Кандидат исторических наук, доцент; e-mail: 28helen82@gmail.com; ORCID: 0000-0002-5932-1461

Научно-методический центр развития музееведения и памятниковедения ХГУ «НУА», Харьков, Украина

Аннотация

Цель статьи: исследовать особенности ревитализации памятников дворцово-парковой архитектуры в современной Украине на примере дворцово-паркового комплекса Потоцких-Лянцкоронских-Урбанских XVIII – нач. XX в. с типичными для памятников этого вида состоянием сохранности и использования. **Методы исследования** базируются на использовании общенаучных и специальных методов, в частности методов эмпирического исследования (наблюдение и сравнение, опрос), методов теоретического исследования (анализ и синтез, дедукция и индукция). А также мониторинг (как специальный метод исследования). **Научная новизна** исследования заключается в том, что не только выделены особенности ревитализации для разрушенных дворцов путем превращения в культурное пространство и действующий объект туристического показа, но и установлены условия, при которых разрушенные историко-архитектурные объекты подлежат процессам ревитализации. **Выводы.** Ревитализация заброшенных дворцово-парковых комплексов с низким уровнем сохранности архитектурных памятников (состояние после пожара) возможна путем социализации пространства, разработки элементов инфраструктуры, благоустройства территории, обеспечения безопасности экскурсионного посещения, что способствует актуализации объекта наследия.

Ключевые слова: ревитализация; памятники дворцово-парковой архитектуры; социализация пространства; музеефикация; использование памятников

